

ULU

Araz üstə Xudafərin körpüsü
Qardaşlığın olub təməl hörgüsü
Şakir ALBALIYEV

XUDAFƏRİN

Qəzet 2025-ci ildən çıxır № 01-02 (01-02) 29 avqust 2025-ci il

Zəngəzur dəhlizi qitələri də birləşdirəcək

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev
"Əl-Ərəbiyyə" telekanalına müsahibə verib

Azərbaycanlılar Naxçıvandan ölkənin əsas hissəsinə və geri səyahət edərkən narahatlıq hiss etməməlidirlər. Uzunmüddətli mübarizəni və düşmənçiliyi nəzərə alaraq, təhlükəsizlikdən narahat olmamalıdır.

Düşünürəm ki, layihənin həyata keçirilməsi çox yaxındır və indi iş Ermənistanın üzərinə düşür. Bir daha demək istəyirəm ki, Azərbaycanın iki hissəsini birləşdirən bütün infrastruktur bizim ərazimizdə artıq yaradılır. Amma bu, yalnız Azərbaycanın iki hissəsinin birləşdirilməsi demək deyil, bu, yeni nəqliyyat xəttini çəkmək deməkdir.

Bu gün Orta dəhlizin bir qolu - Asiyadan Xəzər dənizi üzərindən gədən yol Azərbaycandan Gürcüstana, Türkiyəyə və sonra Avropaya, həmçinin Gürcüstan limanlarına çıxır. Bu, Asiyayı Avropaya Azərbaycanın ərazisindən birləşdirən yeganə yoldur. Zəngəzur dəhlizi və ya TRIPP isə alternativ yaradacaq.

İkinci dəhliz Ermənistan ərazisindən keçəcək. Bu isə Ermənistan üçün faydalıdır. Mən bu mesajı erməni həmkarlarıma çatdırmağa çalışmışam ki, nəticədə onlar tranzit ölkəyə çevriləcəklər. Potensialı varsa, hər bir ölkə tranzit ölkəyə çevrilməyə çalışır. Məsələn, biz tranzit ölkə olmaq istəyirik. İstəyirik ki, Şərqdən Qərbə, Şimaldan Cənuba dəhlizlər Azərbaycandan keçsin. Ermənistan isə işğal səbəbindən bu imkanlardan məhrum olmuşdu. Ölkədən keçən

tranzit yoxdur. Zəngəzur dəhlizi sayəsində Ermənistan nəqliyyatdan tranzit haqqı əldə edəcək. Azərbaycanın ərazisi vasitəsilə Asiyadan Avropaya daşınan yüklərin həcmində hər il artdığını nəzərə alsaq, əminəm ki, Zəngəzur dəhlizi qitələri birləşdirən vacib nəqliyyat əlaqəsi olacaq.

İran Prezidenti Azərbaycana səfər edib, əslində, iki dəfə səfər edib. Birincisi, rəsmi səfər idi, ikincisi isə, Xankəndi şəhərində, azad edilmiş Qarabağda İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Zirvə görüşünə qatıldı. Biz onunla çox yaxşı işgüzar münasibətlər qurmuşuq.

Bəli, siz tamamilə haqlısınız, o, azərbaycanlıdır. O, mənim kimi eyni qanı daşıyır. Biz eyni dildə danışırıq. Tərcüməçiyə ehtiyacımız yoxdur. O, ictimai tədbirlərin birində Azərbaycan poeziyası ilə bağlı biliklərini nümayiş etdirdi və heç bir qeydə ehtiyacı yox idi. Çox istedadlı insandır.

Düşünürəm ki, bizim şəxsi münasibətlərimiz və onun administrasiyası ilə mənim administrasiyam arasında münasibətlər çox konstruktiv, çox mehribandır. İranın yeni hadisələrlə bağlı rəsmi mövqeyinə gəlincə, biz bunu çox əsaslı və çox müsbət hesab edirik. Mən rəsmi mövqə deyəndə Prezidentin, xarici işlər nazirinin mövqeyini nəzərdə tutaram. Bu, rəsmi mövqə hesab olunur.

Biz siyasətimizi İran xalqı tərəfindən seçilən və öz vəzifəsini yerinə yetirmək səlahiyyətinə malik olan, yeni Prezident kimi siyasətçilərə əsasən qururuq. Hazırda müşavir kimi adlandırılan bəzi keçmiş rəsmilər tərəfindən müəyyən fikirlər səsləndirilmişdir.

Əziz oxucular,
xoş gördük sizləri!

Bu yazının adını "Ulu Xudafərin"ə gələn yol" da qoya bilərdim. Qəzet də insanlarla - oxucularıyla danışa-danışa, dərdləşə-dərdləşə bir yol gedir, bir ömür yaşayır - cılanda, püxtələşərək, inkişaf edərək, təkmilləşərək... 1932-ci ildən nəşrə başlayan bölgə qəzetimiz "Lenin bayrağı" adı ilə həmin dövrdə dünyanın ilk sosializm quruculuğunun banisi olan Leninin bayrağı - ideyaları ətrafında birləşməyə səslədi oxucularını. İstəyinə - çağırışına da nail oldu. V.İ.Lenin əbəz yerə demirdi ki, "Qəzet partiyanın əlində ən kəskin silahdır". Bu mənada ən mühüm təbliğat-təşviqat vasitəsi olan qəzet insanları bir bayraq altında - sosializm bayrağı altında - "Bütün ölkələrin proletarları, birləşin!" devizi altında birləşdirdi. 1960-cı illərdən kolxozlaşmanın - kolxoz quruculuğunun sürətlə vüsət aldığı dövrdən isə qəzetimiz "Kolxozçu" adı ilə fəaliyyətini davam etdirməyə başladı. Bu ərəfələrdə də yenə kolxozçuları bir arada birləşməyə sövq etdi qəzetimiz. Bütün kolxozçular - kənd zəhmətkeşləri kollektiv təsərrüfatda çalışmağa - işləməyə başladılar. "Hər kəs hamı üçün, hamı hər kəs üçün" şüarı ilə kollektiv birgə yaşayışı, birgə fəaliyyəti inkişaf etdirdilər, necə deyərler, hamı çəkici bir yerə vurmağa başladı. Dövlət gerbində əksini tapan oraq (çin) və çəkic birliyi metaforik olaraq kəndli və fəhlələrin birliyi olaraq gerçəkləşdi.

XX əsrin sonlarına doğru sosialist dövləti olan sovet hakimiyyətinin süquta uğraması, milli intibah və milli dövlətçilik ruhu qəzetimizin də adında və səhifələrində köklü dəyişikliklərlə müşayiət olunmağa başladı. Rayonumuzun doğma qəzeti "Xudafərin" adı ilə çıxmağa başladı. Artıq milli müstəqillik ideyalarının təbliği və təşviqi "Xudafərin" in səhifələrindən boy göstərdi, milli şüur və düşüncənin oyanışı istiqamətində maarifləndirici missiyanı öz üzərində daşımağa başladı.

1993-cü ilin 23 avqustunda Cəbrayıl rayonunun işğal olunması faciəsi hamımızın könlünə məhzunluq, kədər nisgili çökdürdü. Doğma yurdumuzdan, el-obamızdan didərgin düşüb, məcburi köçkünlük (el ifadəsi ilə desək, qaçqınlıq) həyatı yaşamağa məhkum olduq. Qəmli, kədərli bir ömür sürməyə başladıq. Bir müddət "Xudafərin"imiz də nəsrini dayandırdı. Ancaq az sonra fəa-

Baş redaktordan

...“Xudafərin”dən “Ulu Xudafərin”ə...

liyyətinə Saatlı rayonunda çıxan "Dönüş" qəzetinin mətbəəsində davam etdirdi. Unudulmaz şairimiz Məmməd Arazın "Xudafərin" harayından qalan mən!.." misrasını özünə deviz seçən qəzetimiz elindən-yurdundan perik - didərgin düşmüş oxucuları ilə təzədən görüşə gəldi. Doğma Cəbrayılımızın ərazisində yerləşən ulu, qədim Xudafərin körpülərinin adaşı olaraq və həm də bir növ, bütün Cəbrayıl torpağının simgesi olaraq "Xudafərin" harayından qalan mən!.." deyən qəzetimiz ümidli gələcəyimizin işığı kimi əldən ələ gəzdi, köküllərə, üreklərə "yaman günün ömrü az olar" təskinliyi verməklə ümidimizi üzləməyə qoymadı. Yurddan cəlayi-vətən düşmüş həməllilərimizin əlində-dilində "Xudafərin" qəzeti - "Xudafərin" kəlməsi məcburi köçkünlüyün ağır-canüzücü illərində üzü işıqlı sabaha - vətənlə günlərə qovuşmağa inamımızı - ümidimizi yaşatdı. Bu minvalla 30 ilə kimi "Xudafərin" oxucularına aşladığı bu vətənə qayıdış ümidini qorudu, yaşatdı və nəhayət ki, bu ümidin reallaşdığı 2020-ci ilin 8 Noyabr Zəfər gününü də oxucularına müjdələdi. Ali Baş Komandanımız cənab İlham Əliyevin "Dəmir yumruq" əməliyyatı öz səmərəsini verdi, müzəffər ordumuz şanlı qələbə qazandı. Beləcə, "Xudafərin" qəzeti də öz səhifələrində döndə-döndə oxucularına təlqin edib inandığı vətənə qayıdış ümidi də həyatda gerçəkləşdi. Atalarımızın bir deyişi var: "Ümidini üzdün - öldün." Sözü həqiqi mənasında "Xudafərin" qəzeti camaatımızla vətənə qayıdacağımız ümidimizi ölməyə qoymadı. Beləcə, "Xudafərin" məcburi köçkünlük illərində öz səhifələrində oxucularına aşladığı ən mühüm missiyalardan birini, ən başlıcasını uğurla yerinə yetirdi.

Gördüyünüz kimi, yazımın əvvəlində göstərdiyim kimi, qəzetimiz öz oxucuları ilə dilləşə-dilləşə, danışa-danışa yol gedir. Qəzet də insan kimidir, doğulur, böyüyür, inkişaf edir, təkmilləşir, püxtələşir səhifələri vasitəsilə və üzərinə götürdüyü

mənəvi yük - vəzifə vasitəsilə. Necə ki, bir insan doğulub - dünyaya gəlir, uşaqlıq, gənclik, cavanlıq, ahillik, müdriklik dövrlərini yaşayır, bu həyatın ayrı-ayrı mərhələlərində bağça uşağı, məktəbli olur, şagirdlik dövrü bitincə abituriyent kimi imtahan verib tələbə adını qazanır, daha sonra ali təhsili tamamlayıb, müəllim (ya hansısa sahənin mütəxəssisi) kimi fəaliyyətə başlayır. Daha sonra aspirantura təhsili və alimlik adı alır, elmi dərəcələrini artırır elmlər doktoru, dosent, professor, akademik adları ilə titullara yiyələnir. Bax beləcə də, qəzet də insanla (oxucu ilə) yoldaşlıq edə-edə, müsahib ola-ola müxtəlif ictimai-siyasi quruluşlarda fəaliyyət göstərərək, üzərinə düşən ayrı-ayrı missiyaları oxucularına aşılayır, təbliğ edir, maarifçilik duyğularını yerinə yetirir.

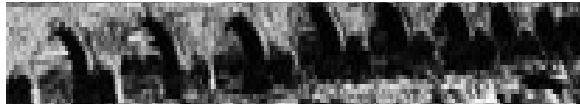
Bizim "Xudafərin" qəzetinin keçdiyi tarixi inkişaf yoluna nəzər salarkən bunun bir daha şahidi oluruq. Bölgə qəzeti olaraq "Lenin bayrağı", "Kolxozçu", "Xudafərin" adları ilə fəaliyyət göstərmiş qəzetimizin adının bugünkü şərəflə bağlı və qəzetimizin şanlı tarixinə uyğun olaraq dəyişdirilib "Ulu Xudafərin" adlanması da mənim təşəbbüsmüdü. Buna bir neçə səbəb göstərə bilərim. Birincisi, qəzetimiz mənəvi olaraq boy baxımından təşəkkül və inkişaf yolu keçərək ululuq mərtəbəsinə çatmışdır. İkincisi, qəzetimizin adını daşdığı Xudafərin körpülərinin yaşı uludur - qədimdir.

Təbrik edirik!

Azərbaycan milli mətbuatının 150 illik yubileyi münasibətilə mətbuatımızın inkişafındakı xidmətlərinə görə həmyerlilərimiz Ağayev İlham (Tumas) Əli oğlu, Hacıyeva (Qasımbəyli) Məhbubə İsmayıl qızı, Xudiyev Tural Kamil oğlu və Qafarov Əfqan Məhəmməd oğlu Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyevin 21 iyul 2025-ci il tarixli Sərəncamı ilə "Tərəqqi" medalı ilə təltif olunublar. Onları bu münasibətlə təbrik edir, yeni-yeni uğurlar arzulayırıq!

"Ulu Xudafərin"

(Ardı səh. 2-də)

...“Xudafərin”dən “Ulu Xudafərin”ə...

(Əvvəli səh. 1-də)

Üstəgəl, Xudafərinin təmsil elədiyi Cəbrayıl torpağının - Cəbrayıl diyarının tarixi uludur, qədimdir. Üçüncüsü, tutduğumuz yol - məslək ulu Xudafərin yoludur - həm mənəvi baxımdan, həm də reallıq tərəfindən. Belə ki, mənəvi cəhətdən Xudafərin yolu qəlbimizdə bəslədiyimiz uca amalların, arzu-diləklərimizin yolunu özündə rəmzləşdirir. Könümüzün - düşüncəmizin yolu ulu yoldur. Bir atalar sözümdə deyildiyi kimi, “Yolu ulu tut, ağağın sayalı olar”. Bu məntiqdən düşünüb “Xudafərin” adlı yolumuzu ulu tuturuq ki, ayağımız-gəlişimiz xalqa, elə-vətənə sayalı - düşərli olsun. Qəzetimizin qədemləri düşərli - sayalı olsun. Bir də rəhmətlik anam həmişə bizə tövsiyə edərdi ki, “Sən öz yolunla düz get, yol özü ayrını kəsəcək”. Yeni düz yol ulu yoldur, ulu yolla getsək, bizə qarşı naxələf olan əyri yol sahiblərini getdiyimiz düz yol - ulu yol özü kəsəcək. Bu mənada biz Ulu Xudafərin yoluna çıxırıq. İkinci tərəfə gəldikdə isə - yeni Xudafərin yolunun reallıqda da Ulu yol olduğu məsələsinə gəldikdə isə onu deməliyəm ki, doğrudan da Xudafərin körpüləri öz üstündən əsrlərlə ulu yol salıb, Arazın üstündən o tərəf-bu tərəfə gediş-gəlişi bir Ulu yol - ana yol olaraq təmin edib. Elə buna görə də hələ orta məktəbdə oxuduğum vaxtlar yazdığım şeirimizin iki misrasını qəzetimizə deviz olaraq yazdım:

Araz üstə Xudafərin körpüsü Qardaşlığın olub təməl hörgüsü!

Bəli, Xudafərin körpüsünün daşdığı mis-siya Arazın o üzündə və bu üzündə yaşayan soydaşlarımızın bir-birlərinə gedib-gəlmələrini heç bir maneəsiz - əngəlsiz (hətta heç bir gömrük - nəzarət postu - məntəqəsi olmadan belə!) təmin etmək olub. Bu yol bütöv Azərbaycanın birliyi-həmrəyliyi yoludur, bu yol bütövləşmə rəmzi, bütünlük simvolu olan qədimdən-qədim ulu yoldur. Bu yolu bizlər də - bu günkü və gələcək nəsillər də ulu tutmalıyıq, müqəddəs tutmalıyıq. Bəlkə də Cəbrayıl rayonunda əhali arasında Cəbrayıl şivəsi olaraq Xudafərin sözünün “Xudapirim” şəklində tələffüzü də bu ululuğa - müqəddəsliyə olan baxışlarımızın dilimizdə daşlaşıb qalmış nişanəsidir. Yaşlı adamlar həmişə “Xudafərin” qəzetini də “Xudapirim” şəklində işlətməmiş, “filankəsin “Xudapirim”də (yeni “Xudafərin” qəzetində) şəkli çıxıb, yazısı çıxıb” və s. tipli cümlələr şəklində fikirlərini ifadə ediblər. Yeni Cəbrayıl camaatı Xudafərin körpülərini pir - ocaq kimi müqəddəs tutub, onu “Xudapirim” adlandırıb. Xuda Allah deməkdir, yeni Allahın - Xudanın bizə bəxş etdiyi müqəddəs pirim - ocağım, yön tutduğum - üstündən rahat keçib - getdiyim pir körpüm - müqəddəs körpüm (yolum). Körpü əslində elə yol anlayışını ifadə edir axı, çay üstündən gediş-gəlişi təmin edən yol. Yol isə xalqımızın təfəkküründə, miflik dünyasında müqəddəs tutulub həmişə. Elə anamın dediyi “Sən yolunla düz get, yol ayrını kəsəcək” misalında da yol müqəddəsliyi miflik inanclar işığında ifadəsini tapıb. Yeni yol müqəddəsdir, yol pirdir - ocaqdır, yolu əyri gedənləri yol özü vurur inanc burda inikasını tapıb. Biz düz yola üz tuturuq, düz yol müqəddəs olur, ulu olur. Biz “Ulu Xudapirim” yoluna - “Ulu Xudafərin” yoluna çıxmışıq.

Yolu ulu tutanların ayağının sayalı - düşərli olması inamı ilə “Ulu Xudafərin”dən bir daha hamınızı salamlayıram, əziz oxucular! “Ulu Xudafərin”də xoş gördük sizləri!

Şakir ALBALIYEV,
“Ulu Xudafərin”
qəzetinin baş redaktoru

Rayon İcra Hakimiyyətinin Başçısının səyyar qəbulları

Nərimanov rayonunda

sının rəhbərliyi ilə respublikamızın bütün ərazilərində olduğu kimi Cəbrayıl rayonunda da geniş abadlıq-quruculuq iş-

lərinin aparıldığını qeyd edən icra başçısı sakinlərin rifahının daha da yaxşılaşması istiqamətində məqsədyönlü təd-

birlərin həyata keçirildiyini bildirib.

Rayon rəhbəri səyyar qəbulda iştirak edən vətəndaşları fərdi qaydada dinləyərək onların səsləndirdikləri problemlərin qısa zamanda aradan qaldırılması istiqamətində müvafiq tapşırıqlar, müraciətlərin bir qismi ilə bağlı işə qanunamüvafiq izahatlar verib.

Səyyar qəbulda iştirak edən rayon sakinləri doğma torpaqlarımızın işğaldan azad olunmasına, onlara dövlət tərəfindən göstərilən davamlı diqqət və qayğıya görə ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevə öz minnətdarlıqlarını bildiriblər.

5 saylı Cəbrayıl qəsəbəsində

başçısının hərtərəfli qayğısı sayəsində zamanla bütün problemlər aradan qaldırılacaq və əhalinin sosial rifahına yö-

nəlmiş tədbirlər bundan sonra da davam etdiriləcəkdir. Rayonda keçirilən istər səyyar qəbullarda, istər də fərdi şəkildə

aparılan qəbullarda səsləndirilən hər bir müraciət diqqətlə araşdırılaraq qanunvericiliyə uyğun icrası təmin olunur.

Qəbul zamanı şəhid ailəsi üzvlərinin, müharibə iştirakçıları və bu kimi həssas kateqoriyadan olan şəxslərin müraciətləri növbədənəknar dinlənilib, digər vətəndaşlar isə növbəlik əsasında qəbul ediliblər.

Qəbulda iştirak edən qəsəbə sakinləri müraciətlərinə həssaslıqla yanaşılmasından məmnunluqlarını bildirərək, yaradılan şəraitə görə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya minnətdarlıqlarını ifadə ediblər.

Binəqədi rayonunda

ter səyyar qəbullarda, istər də fərdi şəkildə aparılan qəbullarda səsləndirilən hər bir müraciət diqqətlə araşdırılaraq qanunvericiliyə uyğun icrası

təmin olunur. Vətəndaşlarımızı narahat edən ən kiçik müraciət, problem belə diqqətdən kənarda qalmır. Aparılan bütün bu tədbirlər əhalimizin rahat-

lığının təminatına, güzəranının yaxşılaşdırılmasına xidmət edir və görülməli işlər bundan sonra da davamlı olacaqdır.

İcra başçısı səsləndirilən problemlərin qısa zamanda aradan qaldırılması istiqamətində müvafiq tapşırıqlar verib. İcra strukturunun fəaliyyət dairəsinə daxil olmayan məsələlərlə bağlı müraciətlər isə qeydiyyata alınaraq, müvafiq qurumlara göndərilməsi üçün nəzarətə götürülüb.

Rayonun sakinləri problemlərinin həlli istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərə, göstərilən yüksək diqqət və qayğıya görə ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevə minnətdarlıqlarını bildirdilər.

“Korrupsiyaya yox deyək” mövzusunda maarifləndirici tədbir

25 avqust 2025-ci il tarixdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 4 aprel tarixli 3199 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilən “Korrupsiyaya qarşı

mübarizənin gücləndirilməsinə dair 2022-2026-cı illər üçün Milli Fəaliyyət Planı”nın 6.2.-ci bəndlərinin icrası ilə əlaqədar 10 saylı Cəbrayıl qəsəbə klubunda

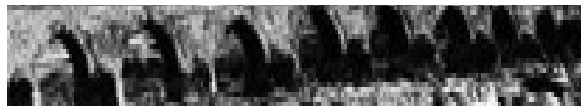
“Konstitusiyaya və Suverenlik İli” çərçivəsində “Korrupsiyaya yox deyək” mövzusunda maarifləndirici tədbir keçirilib.

Tədbirdə rayon icra Hakimiyyəti başçısı aparatının İctimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdir müavini Mayıl Əliyev, rayon Mədəniyyət evi, kənd klubları və kitabxana filialının əməkdaşları iştirak etdilər.

Çıxış edənler “Korrupsiyaya qarşı mübarizənin gücləndirilməsinə dair 2022-2026-cı illər üçün Milli Fəaliyyət Planı” çərçivəsində rayonda görülməli işlər və

bu istiqamətdə həyata keçirilən tədbirlər barədə ətraflı məlumat veriblər. Qeyd olunub ki, korrupsiyaya qarşı mübarizənin mütəşəkkil və ardıcıl aparılması ölkə prezidenti cənab İlham Əliyevin daim diqqət mərkəzindədir.

Tədbirdə vurğulanı ki, korrupsiyaya şərait yaradan halların qarşısının alınması, əhaliyə göstərilən xidmətlərin daha da təkmilləşdirilməsi və elektronlaşdırılması, eləcə də korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə bağlı görülməli tədbirlərin davamlılığının təmin edilməsi ictimaiyyətin dəstəyi olmadan mümkün deyildir. Odur ki, cəmiyyət olaraq bu və ya digər formada korrupsiya hallarına qarşı birgə mübarizə aparmalıyıq.

Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Cəmil Məhəmməd oğlu Əhmədovun xatirəsi anıldı

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, Cəbrayıl rayon Tarix-Diyarşünaslıq Muzeyinin uzun illər direktoru işləmiş Tariyel Abbaslı çıxışında Cəmil Əhmədovun şeirə, musiqiyə xüsusi həvəsi olan, istedadlı bir gənc olmasından, keçdiyi qəhrəman döyüş yolundan və s. danışdı.

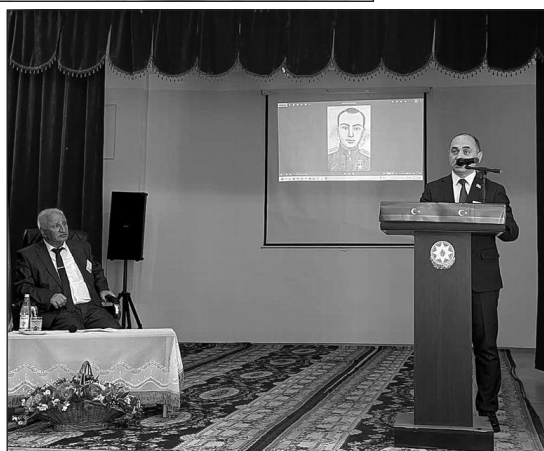
Mətbuat tarixinin araşdırıcısı, AzərTAcın keçmiş direktoru "Şərəf" ordenli Aslan Aslanov qəhrəmanlıqla dolu keçmişimizdən söz açıb, qeyd etdi ki, Cəmil Əhmədov da bu qəhrəmanlığı layiqincə doğrultdu. Daha sonra qeyd etdi

Mayın 20-də Cəbrayıl rayon İcra Hakimiyyətinin təşkilatçılığı ilə Bakıxanov qəsəbəsində fəaliyyət göstərən Cəmil Əhmədovun adını daşıyan Cəbrayıl şəhər tam orta məktəbində Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Cəmil Məhəmməd oğlu Əhmədovun anadan olmasının 101-ci ildönümü şərəfinə anım tədbiri keçirildi.

Dövlət Himnimizin səsləndirilməsi və şəhidlərimizin xatirəsinin anılması ilə başlayan tədbir giriş sözü ilə Cəbrayıl rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı cənab Kamal Həsənov açdı. Tədbir iştirakçılarını salamladıqdan sonra Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Cəmil Əhmədovun 20 illik həyatı (1924-1944) və qəhrəmanlıqla keçən döyüş yolu haqqında danışdı. Qəhrəmanın adını daşıyan məktəbdən, rayon mərkəzində Cəmil Əhmədovun büstü önündə bədii, kütləvi tədbirlərin keçirilməsindən, həmin büstü ermənilərin güllələyib dəşik-dəşik etməsindən və s., habelə 1993-cü illərdə rayon mərkəzində Cəmil Əhmədovun ev muzeyinin fəaliyyət göstərməsindən, həmin muzeyi də mənfur düşmənlərimizin məhv etməsindən ağır-acı ilə söhbət açdı.

Eyni zamanda rayon rəhbəri yaxın gələcəkdə Cəbrayıla qayıdacağımızı, Cəmil Əhmədov məktəbinin və muzeyinin bərpası ilə bağlı planlardan da danışdı və tədbirin aparıcılığını şair-publisist Əli Rza Xələfliyə həvalə etdi.

2025-ci ilin ölkə prezidentinin Sərəncamı ilə ölkəmizdə "Konstitusiyası və Suverenlik ili" elan edilməsini diqqətə çəkən Əlirza müəllim qeyd etdi ki, Azərbaycanın tarixi ərazisi elə siyasi coğrafiyadadır ki, o, ən uzaq qonşuların da

hər tarixində. Bu qələbəni qəhrəmanlıq ənənələrimizin varisliyi təmin etdi. Biz bu gün yeni nəsə bu varisliyi aşılamalıyıq. Dünya hər məktəblərində Dəmir yumruq termini, Dəmir yumruq əməliyyatı öyrənilməkdədir. Dəmir yumruq bir əldə yox, xalqın bir yumruq kimi birləşməsində öz gücünü göstərdi. Varislik qırılan yerdə insanın gücü tükənir. Biz qəhrəmanlıq ənənələrimizin varisi kimi 2-ci Qarabağ müharibəsində qələbə qazandıq. 2-ci Dünya müharibəsində, Böyük Vətən müharibəsində cəbhəyə

məruzə etdi. Onun Cəbrayılın Qalalı məhəlləsində dünyaya göz açmasından, döyüşlərdə Qızıl Ulduz, Aleksandr Nevski ordenləri ilə təltif olunmasından söz açdı. Şimali Qafqazdan Polşayadək şərəfli döyüş yolu keçməsindən, qvardiya leytenantı kimi göstərdiyi rəşadətlərdən və s. danışdı. 1950-ci ildə heykəlinin ucaldılmasından, 1982-ci ildə oxuduğu məktəbə adının verilməsindən, 800-dək eksponatı olan zəngin xatirə muzeyinin yaradılmasından və s. əhatəli şəkildə məlumat verdi.

Milli Məclisin üzvü Ceyhun Məmmədov çıxışında qeyd etdi ki, Cəbrayıl kiçik bir bölgə olsa da, Azərbaycanın ictimai həyatında böyük rol oynayan oğullar yetirib. Onların biri də Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Cəmil Əhmədovdur. Bizim Böyük Vətən müharibəsində böyük payımız olub. Bakı neftinin və Azərbaycanın qəhrəman oğullarının mühüm rolu olub bu qələbəni qazanmaqda. Ona görə də baxmayaraq ki, çoxları buna qısqıncılıqla yanaşır, bunu lazımcına qiymətləndirmirlər, ancaq biz bu qələbəni heç kimə bağışlamayacağıq. Çünki bu qələbədə bizim xüsusi payımız var. Bu qələbə antifaşist birliyin qələbəsi idi. Belə tədbirlərin keçirilməsinə və gənclərə qəhrəmanlıq ruhu aşılanmasında çox böyük ehtiyac var.

ki, Cəmil Əhmədovun qardaşı Sabir Əhmədlinin "Yamacda nişanə" povesti mənim ən çox sevdiyim əsər olub, çünki bu əsərlə yazıçı Cəbrayılı yenidən kəşf etdi. Daha sonra nətiq Vəqif Əhmədovun Cəbrayıl rayon Partiya Komitəsinin birinci katibi vəzifəsində işlədiyini də xatırlatdı və bildirdi ki, o, çox vicdanla, ləyaqətlə vəzifədə işləməyin nümunəsini əyani şəkildə göstərmişdi. Aslan müəllim çıxışında göstərdi ki, Cəbrayıl rayonu bir çox əlamətləri ilə bir rənz şəklində qəlbimizdə yaşayır. Məsələn, Cəbrayılın Xan Çınarı əzəmət simvolu kimi, eləcə də Cəmil Əhmədovun büstü də bir Cəbrayılın simvolu kimi bizim qəlbimizdə yaşayır.

Tədbirdə iştirak edən Xalq yazıçısı Sabir Əhmədovun qızı Yaquət Əhmədova çıxışında bildirdi ki, Cəbrayılılarda yurd sevgisi çox güclüdür. Atamız da bizi Cəbrayıla sevgi ilə böyüdüb. İstəmərdi ki, biz Bakıda yaşasaq da, Cəbrayıldan qırılaq. Onun iş otağında bir Cəmil Əhmədovun, bir də Xudafərinin şəkli vardı. Atam bizi həmişə yayda Cəbrayıla, ordan da Xudafərin körpülərinə baxmağa aparırdı. Onun 20 romanı var, hamısının da əsas mövzusu Cəbrayıla bağlıdır, doğma yurdlı bağlıdır. Sabir müəllim deyirdiki, siyasətçilər, digər sahənin adamları yeri gələndə düşməne əl verib, əl tutuşurlar. Ancaq yazıçılar və döyüşçülər heç vaxt düşmənlə əl tutub görüşmürlər.

Daha sonra Yaquət xanım əmisi ilə bağlı belə bir tədbiri təşkil edən rayon İcra Hakimiyyətinə və məktəb rəhbərliyinə təşəkkürlərini bildirdi.

Tədbir Cəmil Əhmədovun adını daşıyan məktəbin şagirdlərinin hazırladıkları ədəbi-bədii kompozisiyalarla yekunlaşdı.

Şakir ƏLİFOĞLU

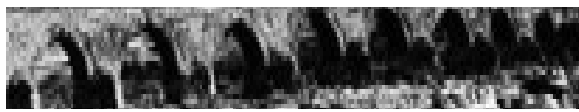
məraz dairəsində olub. Dünya tarixində çoxlu müharibələr olub. 2-ci Qarabağ müharibəsi vətənimizin taleyini həll etdi. Bu, xüsusi, müstəsna bir tarixdir dünyanın

Azərbaycandan 700 000 əsgər getdi. Onlardan 350 000 nəfəri geri qayıtmadı, həlak oldu. Bu, 350 000 azərbaycanlı geni deməkdir. Bu gün biz xatirəsini andığımız

Cəmil Əhmədov ən gənc Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görülüb. Bu, o dövrdə də Azərbaycanlılığın nəyə qadir olduğunu göstərir. Biz bu gün Cəmil Əhmədovun qəhrəmanlığını ən bariz nümunə kimi gənc nəsəyə öyrətməliyik. Qeyd edim ki, Cəmil Əhmədovun qardaşı oğlu - Xalq yazıçısı Sabir Əhmədovun oğlu da birinci Qarabağ müharibəsində vətən uğrunda qurban getdi.

Daha sonra Sabir Əhmədlinin Cəmil Əhmədov haqqında yazdığı sənədli əsəri əsasında "Qayıdacağına inanırdı" adlı sənədli film tədbir iştirakçılarının nümayiş olundu.

Məktəbin müəllimi Minə Fəteliyeva Cəmil Əhmədovun həyatı və şanlı döyüş yolu ilə bağlı geniş

60 İLİN MƏZUNLARININ GÖRÜŞÜ

Mayın 17-də "Gənclik" metrosu yaxınlığındakı "Tonqal"ın ətrafına yığılıb cəm olmuşdular 60 ilin həsrətliləri. Ta qədim zamanlardan insanlar bir-birinə soruq salmaq üçün, ya hansısa vacib əhəmiyyətli bir hadisə ilə bağlı yüksək bir yer-dətonqal qalayar, bir-birlərinin halından-əhvalından xəbərdar olardılar. 60 il əvvəl Cəbrayıl şəhərinin mərkəzindəki M.Qorki adına orta məktəbi son zəng sədələri altında bitirdikdən sonra hərəsi bir tərəfə dağılıb-səpələnən məzunlar da Bakı şəhərində "qalanan" "Tonqal"ı özlərinə görüş yeri seçmişdilər. Məni də rayon qəzetinin baş redктору kimi bu görüşə dəvət etmişdilər.

Həyəcanlı görüş deyildimi? Bürüzə verməsəm də, özümü o yerə qoymasam da, gözaltı bu görüşlərin detallarını izləyirdim. Mənim uzun illər tanıdığım Memarlıq və İnşaat Universitetinin müəllimi texniki elmlər namizədi Fərzəli Həsən oğlu Həsə-

novla "Gənclik" metrosunun çıxışında görüşdük. 60 ilin hicran məsafəsini birçə dənə sirli-sehrli sim-sim açarı ilə-mobil telefon rabitəsi ilə açmaq üçün zənglər edirdi. Ağayev Yusif Üzeyir oğlu, Quliyev Mirəğa Əbilhəsən oğlu, biologiya elmləri doktoru, professor Əsgərov Aydın Musa oğlu bir-bir gəlib çatdılar, görüşdülər. Uzun və üzücü zaman özünün qırışvari naxışlarını 18 yaşlı bu gənclərin üz-gözlərinə elə salmışdı ki, danışqılarının bir-birlərinə tanış gələn diksiyasından bir-birlərinin kim olduqlarını anıqdırıldılar. Bu məqamda şairə-alim Mahirə Nağıqızının "Son zəng" şeirinin misraları öz yerini alır:

**Gör həmin zamandan neçə vaxt keçib,
Dəyişib dünyanın ovqatı, rəngi.
Dəyişməz bir səs varyadım da mənim,
Unuda bilmirəm sonuncu zəngi.**

Şairənin dediyi "unuda bilmədiyi sonuncu zəng" səsi təkçə adi zəngin yox, həm də 11 il sərəsər bir sinifdə oturub, bir yerdə deyib-danışdıqları sinif yoldaşlarının səslərinin pozulmaz ahəngi idi ki, zaman bu səsləri dəyişdirə bilməmişdi.

Burdan "Tonqal" restoranına tərəf addımlayırdıq. Orda da bizi gözləyən sinif yoldaşlarından tanınmış alim Ramiz Əhməd oğlu Hüseynov bizi qarşılayır. İçəri otağa keçirik, burada isə sinif yoldaşları olan xanımlar oturub səbirsizliklə 60 ilin həsrətinə son deyiləcək ana müntəzir dayanmışdılar: Nuridə Bayram qızı Mehriyeva, Elmira İlyas qızı İbrahimova, Həqiqət Həsən qızı Mehdiyeva, Solmaz Qaraş qızı Ağayeva-Şirinova, Elmira Mustafa qızı Şirinova. 60 ilin məzunları olan bu ağsaqqal-ağbirçək insanların bir-birlərilə necə

görüşmələrini bir həyat səhnəsi olaraq canlı şəkildə izləmək özü də maraqlı anlardı. Bir-birlərinin səslərinin tonundan, zəndlə bir-birlərinə baxmaqdan, hətta adlarını soruşduqdan sonra xatırlamaqla tanıyan bu sinif yoldaşlarının görüşü səhnəsində həm bir kövrəklik, həm də bu kövrəkliklə yanaşı bir təmkinlilik hissəri də müşahidə etdim. Əlbəttə, bu təmkinlilik onların yaşlarına-başlarına görə idi. Çünki onların bu yaşda görmədikləri, bu başda çəkmədikləri müsbət qalması deyə sanki həyatın-çərxi-fələyin hər cür amansızlıqlarını artıq həm də təbii həyat gerçəkliyi kimi qəbul edirdilər. Artıq başa düşürdülər ki, bu keçməkeşli həyat meydanında hər cür hadisələrin də, ağla gəlməz müsbətlərin də olması artıq "gözlənilən idi" onların nəzərində-dünya görüşlərində. Ona görə də müdriklerimiz ağsaqqal-ağbirçək sözünü bir nəsihət, ya vəsiyyət kimi qəbul etməyi bizlərə, yəni gənc nəsle həmişə tövsiyə ediblər. Bəli, 60 ilin məzunları dünyanı görüb-götürmüş ağsaqqal-ağbirçək adamları idi. O ki ola həmin 23 nəfər məzunun hamısı ali təhsilə yiyələnmiş, ali təhsilli-ali düşüncəli insanlar ola. Hələ içlərində respublikanın tanınmış alimlərinin olmasını da demirəm. Bir sözlə, məzunlar ölümdən itimdən belə gözlərinin altına alıb gəlmişdilər bu görüşə. İnsanın bu fani dünyadakı etibarsızlığını, yəni bu cismani dünyaya bel bağlamadığını da yaxşı bilib-anlayırdılar. Odur ki, məclis başlamamışdan öncə sıralarından 13 nəfərin rəhmətə getdiyini diqqətə çatdırıb, həm sinif yoldaşlarının, həm də onlara dərs demiş orta məktəp müəllimlərinin xatirələrini 1 dəqiqəlik hüznü sükutla yad etdilər. Bəli, ömür etibarsız, dünya fanidir. Onlara dərs demiş

müəllimlərin də hamısı çoxdan haqqın dərgahına qovuşmuşdular. Üstəgəl də ki, indiki qarışıq zamanədə, dünyanın qanlı çalxalandığı bir dövrdə azmi faciələrin, fəlakətlərin şahidi olmuşdular? 60 ildən sonra güc-bəla ilə bir-birlərini salıq-soruq sala-sala tapmalarının bir səbəbi də doğma yurdları Cəbrayılın mənfur düşmən işğalı altında uzun müddət qalmasında idi. Yurd itkisi görün bu insanları yaşlarından savayı gəc zamanının özü də qocaltmışdı, müdrikləşdirmişdi.

Məclisin aparıcılığını Ramiz Hüseynov elədi. Özünün tələbəlik və aspirantura illərindən danışdı. Ali məktəp müəllimi olaraq Azərbaycanın gəncliyinə xidmət etdiyini bildirdi. Qeyd etdi ki, bu gün biz rəhmətə gedənlərimizin də əvəzindən burdayıq,

həyat gözəldir, yaşamaq şirin nemətdir. Ramiz Hüseynov çıxışında Azərbaycanın tanınmış dilçi alimi Kamil Vəli Nərimanovun da onlarla bir məktəbdə, bir sinifdə oxuduğunu qürurverici və kövrək hisslərlə xatırladı. Daha sonra Ramiz müəllim qeyd etdi ki, orta məktəbdən ayrılardan sonra həyat bizi nəhəng okeanın qoynuna atıb. 60 ildir ki, bu okeanda üzürük. Bu illərdə belə yaşamış, hansı uğurlara imza atmış, neyləmiş və s. kimi suallar ətrafında hər birinizi səmimi söhbətə dəvət edirəm.

Biologiya elmləri doktoru, professor Aydın Əsgərov çıxışında qeyd etdi ki, 23 yaşında namizədlik, 34 yaşında isə doktorluq işi müdafiə etmişəm. Vaxtında da ailə qurmuşam. 1 il Çexenistanda hərbi xidmətdə olmuşam. Alim onu da bildirdi ki, Botanika İnstitutunun aspiranturasında oxuyub, vaxtından 6 ay əvvəl müdafiə

edib. 1984-cü ildə isə doktorluq müdafiə etdiyini, BDU-da dərs dediyini, hazırda isə Botanika İnstitutunda işlədiyini də diqqətə çatdırdı.

Dosent Fərzəli Həsənov o dövrdə Politexnik İnstitutunu 1970-ci ildə bitirən kimi orda saxlanıldığını, assistent kimi də müəllimliyə başladığını və 56 ildir ki, o ruhda dərs dediyini, habelə bir sıra elmi nailiyyətlərə imza atdığını dilə gətirdikdən sonra ailə həyatındakı uğurlardan da danışdı. Fərzəli müəllim qeyd etdi ki, sinif yoldaşlarımız olan 23 nəfərdən beşi alimdir. Onlardan ikisi artıq haqqdünyasına qovuşub: biri tanınmış dilçi alim Kamil Vəli Nərimanovun yaxınlarda dünyasını dəyişib. Biri də mənimlə birgə Çərəkən kənd 8 illik məktəbini bitirib Cəbrayıl şəhər orta məktəbinə gəlmiş kimya elmləri namizədi, ADPU-nun dosenti olmuş Ayşəbə Zakir qızı Hacıyeva idi ki, bir neçə il əvvəl dünyasını dəyişdi. Allah hər ikisinə rəhmət eləsin!

Mirəğa Quliyev Azərbaycan Texniki Universitetini bitirib, inşaatçı mühəndis kimi respublika əhəmiyyətli xeyli işlərə imza atmasından danışdı, habelə müqəddəs Həcc ziyarətində olduğunu da qeyd etdi.

Yusif Ağayev çıxışında 1970-ci ildə Bakı Dövlət Universitetinin mexanika - riyaziyyat fakültəsini bitirib, ixtisasına uyğun olaraq müxtəlif sahələrdə çalışdığını qeyd elədi.

Elmira İbrahimova rus dili müəllimi kimi M.Qorki adına orta məktəbdə uzun illər qabaqcıl müəllim kimi dərs deməsindən söz açdı.

Solmaz Şirinova Gəncə Dövlət Pedaqoji Universitetinin ədəbiyyat fakültəsini bitirib respublikamızın ayrı-ayrı yerlərində məktəp direktoru, bağça müdiri kimi vəzifələrdə işlədiyini dilə gətirdi.

Nuridə Mehriyeva İqtisadiyyat Universitetini bitirdikdən sonra Köhnə Universitetə kimi tanınan ticarət müəssisəsində mühasib vəzifəsində çalışmasından və s. danışdı.

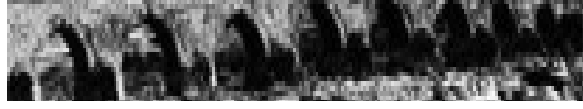
Həqiqət Mehdiyeva 1972-ci ildən Azərbaycan Dövlət Tibb Universitetində alman dilindən baş müəllim kimi dərs dediyindən

və s. danışdı...

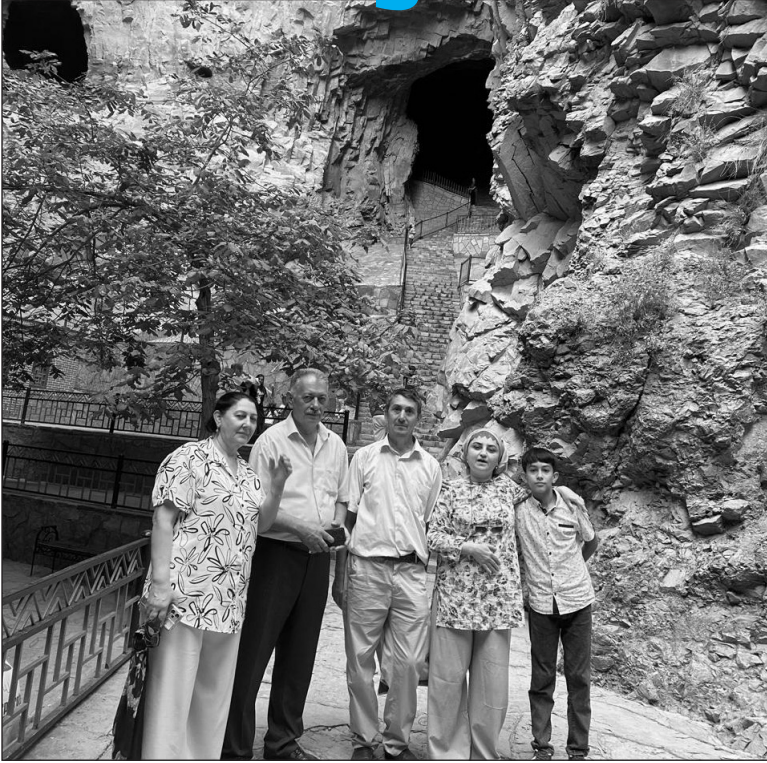
Qeyd edim ki, "sinif yoldaşlarından" dil-dilavər olmasıyla seçilib-fərqlənən Fərzəli müəllim arabir məclisə replikalar atıb, keçmiş günləri yadlarına salıb xatirələrini bölüşürdü. Hətta sözarası onu da dedi ki, Ramiz sinfimizdə bütün fənləri yaxşı oxuyurdu. Amma bizim bu Yusif ki var haa, o, riyaziyyatı hamımızdan yaxşı oxuyurdu. Sinif rəhbərimiz olan Rəşid Məmmədov yaxşı riyaziyyat müəllimi kimi rayonumuzda böyük ad-san qazanmışdı. Yusif Rəşid müəllimin ən sevimli şagirdi idi...

Gecə saatlarındakı davam edən bu görüşdə məzunlar bir-birlərinə keçib gəlmiş olduqları ləyaqətli həyat yollarının hesabatını verdilər, yaxın gələcəkdə belə bir görüşün doğma Cəbrayıl təşkil olunmasını arzuladılar.

Şakir ALBALIYEV,
Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin və
Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü

Naxçıvan təəssüratları

Avqustun 15-də həyat yoldaşım Aygün xanım ilə Bakı-Naxçıvan avtobusu ilə Qəməri xalamın il mərasiminə yola düşdük. Biləsuvar gömrük məntəqəsindən İran ərazisinə keçdik. Oradan Araz çayının cənub sahilə ilə Naxçıvana doğru istiqamət götürən avtobusumuzdan düşmənlərimizin viranə qoyduqları Cəbrayılın, Zəngilanın ərazilərini də ürək ağrısı ilə seyr etdik.

Qəzetimizin adını daşdığı qədim Xudafərin körpülərini də görə bildik. İşğaldan azad olunan Cəbrayıl və Zəngilan rayonları ərazilərində təzə salınmaqda olan Ağbənd magistral yolunun çəkilişi üçün aparılan işləri də sezmək olurdu. Zəngilan ərazisindən so-

keçən dəmir yolu bərpa edilməli, Zəngilanla Ordubad rayonu arasında yerləşən Meğri ərazisindən beynəlxalq əhəmiyyətli nəqliyyat yolu da açılmalıdır. İnşallah ki, yaxın zamanlarda bu Zəngəzur dəhlizi açılar və biz də doğma Naxçıvanımıza İran ərazisindən yox,

məhz doğma torpaqlarımızdan keçib gedərik.

Səhər saat 9-da Bakıdan çıxan avtobusumuz təxminən 12 saat sonra - axşam saat 21:30 radələrində Naxçıvan avtovağzalına çatdı. Xalam nəvəsi Xəqani dostu Rəfinin maşını ilə qabağımıza gəlib bizi qarşıladı. Babək rayonunun Yuxarı Uzunoba kəndinə gəldik. Dayımoğlu Nəcəf Məmmədov və onun həyat yoldaşı olan Qəməri xalamın qızı Minarə, qızları Elmira, Qəməri xalamın Saatlı rayonunun Azadkənd kəndində yaşayan qızı Naringül də Bakıdan sa-

Xan Sarayını seyr etdik. Axşamüstü kənd sakini Nadir kişinin maşını ilə Şahbuz rayonuna - Zorbulağa, ətrafındakı üç gölə, üzən ada olan gölə də gedib baxdıq. Başımızın üstündəki uca dağ zirvəsinin o tərəfi isə mənim anamın yurdu olan Sisyan (Qarakilsə) rayonu ərazisi idi ki, sonuncu dəfə oradan 1-ci sinifdə oxuyanda çıxmışdım. Şahbuzun Vayxır kəndindəki kükürlü mineral suyu olan Vayxır bulağının suyundan da nuş etmək nəsimimiz oldu.

Avqustun 19-da Yuxarı Uzunoba kəndinin qonşuluğundakı Didiyar kəndinin yaxınlığında yerləşən aparılmış arxeoloji qazıntılara da baxmağa getdik. Qeyd edək ki, Qəməri xalamın övladları - İbad və Minarə ötən əsrin 80-ci illərində t.e.d., professor Vəli Əliyevin rəhbərlik etdiyi bu qazıntılarda işçi heyət qismində iştirak etmişdilər.

Avqustun 20-də Naxçıvandakı Ədəbiyyat Muzeyini, dahi şair Hüseyn Cavidin məqbərəsini və XII əsrdə Memar Əcəmi Naxçıvanının inşa etdiyi Yusif Küseyr oğlu (Ata-baba Günbəzi də adlanır) türbəsinə ziyarət etdik. Naxçıvan Milli Məclisinin orqanı olan "Şərq

na yola düşdük. Qəməri xalamın oğlu İbad, həyat yoldaşı - Zərqələm xalamın qızı İmarət, nəvələri Murad Xəqani oğlu, xalam qızı Gülarə biz Bakıdan gələnlərlə birgə Əshabi-Kəhfə gəldik. Ziyarətgahdakı Damcılı mağarası və Cənnət bağı deyilən mağaralara qalxdıq. Əshabi-Kəhfin cənub təyindəki İtin qəbrinə də baş çəkdik. Bir qədər aşağıda isə tündir formasında daşdan çıxdığına görə Təndirbulaq adlanan kükürlü bulağa da gəldik. Onu da qeyd edim ki, Əshabi-Kəhf ziyarətgahına gələn zəvvərlərin rahat gediş-gəlişini

molyotla gəlmişdilər. Kənd camaatı, yaxınları və doğmalarının iştirakı ilə avqustun 16-da xalamın il mərasimi oldu.

Qeyd edim ki, Naxçıvan qədim diyardır və özünün tarixi abidələri, ziyarətgahları ilə zəngindir. Tarix üzrə fəlsəfə doktoru olan həyat yoldaşım Aygün Məmmədova ilə ertəsi gün - avqustun 17-də Əshabi-Kəhf ziyarətgahına getməyi qəraraşdırdıq. Bir mikroavtobusla Qəməri xalamın qızı - Qahab kəndində yaşayan Gülarənin və Novruzəlinin oğlu Coşğunun avtobusu ilə yığışıb Əshabi-Kəhf mağarası-

təmin etmək üçün burada aparılan quruculuq işlərində xalam oğlu İbadın böyük zəhməti olmuşdur.

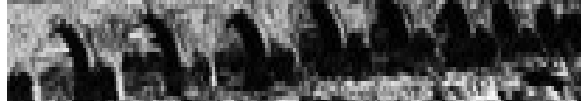
Avqustun 18-də Naxçıvanın mərkəzində 57-ci məhəlləyə (el arasında sadəcə "57" adlanır) gəldik. "Cahan" ticarət mərkəzini gəzib Naxçıvanın təbii yer-yemələri satılan bazarında da olduq. Möminə Xatun türbəsi ikiillik təmirə bağlandığından kənardan tamaşa etdik və onun ətrafındakı qoç heykəllər muzeyini, yaxınlığındakı

qapısı" qəzetinin redaksiyasına daxil olub baş redaktor müavini ilə də yolüstü görüşdüm. Axşamın günbatar vədəsində isə Didiyar kənd məscidində və məscidin yaxınlığındakı Qoca Pir ziyarətgahında olduq.

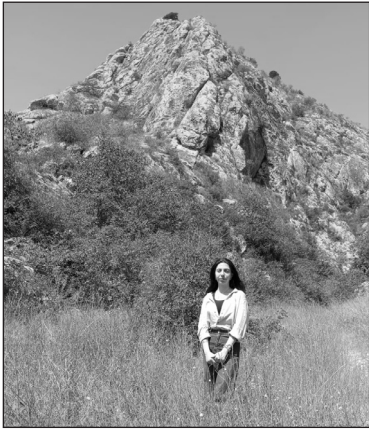
Avqustun 21-də səhər tezdən avtovağzaldan Naxçıvan-Bakı reyisi ilə Bakı şəhərinə yola düşdük. Tarixi abidələrlə zəngin Naxçıvan səfərimiz beləcə başa çatdı.

Şakir ƏLİFƏĞLÜ

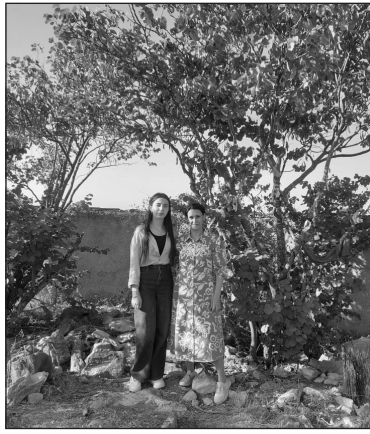

Ata-baba yurdumuza getmişdim

2020-ci ildə düşmən işğalından azad edilən doğma Cəbrayıl bu yay ilk dəfə səfər etdim. Həyatım boyu yalnız nənəmin, əminin və atamın xatirələrindən eşitdiyim torpaqlara ayaq basmaq, illərlə həsrətində olduğumuz yurd yerlərini görmək mənim üçün həm duyğusal, həm də tarixi bir an oldu. Səfərə atam Nağı, Fazil əmin, Rəna bibim və onun həyat yoldaşı Abbas əminlə getmişdik.

Səferimiz Pirsəd kəndindən başladı. İlk dəfə Pirsəd pirinin qərb tərəfində adını soyadımda daşdığı Albalı babamın ərəb yazısı ilə yazılmış qəbir daşını gördüm, sanki elə bu vaxtdan bu soyadın nə qədər doğma və möhtəşəm olduğunu anladım. Onun yanında isə Albalı babamın atası

Hacı Mirimin ərəb qrafikası ilə yazılmış başdaşı vardı. Hər iki başdaşı mənfur düşmənlərimiz tərəfindən məzarları üstündən qoparıldıq bir kənara uçurulmuşdu. Pirsəd pirinin şərq ətəyində isə Albalı babamın qardaşı Hacı Misirxanın qəbrini gördüm. Onun yanında isə 1993-cü ilin avqustunda şəhid olmuş SSRİ çempionu Qərib Miriminin dəfn olduğu yeri mənə göstərdilər.

Kəndin girişində içimdə izaholunmaz bir boşluq hiss etdim... Rəhmətlik babamgilin-nənəngilin Pirsəddəki evinin xarabalıqları qarşısında dayandım. Fazil əminin dağılmış şiferlərin arasından inadla xatirə saxlamaq üçün bir şey axtarması məni kövrəltirdi, amma düşmənin vəhşiliyi heç bir iz buraxmamışdı. Bibim buranı tərk

etdiyi vaxt çox kiçik olmasına baxmayaraq, evlərini, Fazil əminlə mahnı oxuduğu, atamla heyvan otararkən oynadığı, atamın birdən gizləlib onu qorxutduğu yerləri çox yaxşı və incə kövrəkliklə xatırlayırdı və həmin yerləri mənə uşaq həvəsi, uşaq sevinci ilə göstərirdi.

Pirsəd dağının zirvəsinə qədər qalxdım. Dağın başına çatmağımız çox gözəl vaxta təsadüf etdi, belə ki, zirvəyə çatdığımız anda dağların arxasından günəş boylandı. İlk dəfə idi ki, günəşin dağların arxasından doğduğunu və sanki insanlara səhər salamı verdiyini görürdüm. Bu an mənim üçün həm qürur, həm də inam anı idi.

Daha sonra isə Hacı Qaraman ocağına və Çələbilər kəndinə baş çəkdik. Burada da oxşar mənərə

ilə qarşılaşdıq: uçmuş evlər, dağılmış həyətlər.

Dağ Tumas kəndində rəhmətlik babamgilin evinin xarabalıqlarına baxdım. Həyətdə babamın yanmış, çürümüş motosikleti yadigar kimi qalmaqda idi.

Kənd məktəbləri, xəstəxanalar, evlər - hamısı dağıntılar içində idi. XIV-XV əsrlərə aid edilən və el arasında ziyarətgah kimi də tanınan Günbəzi uzaqdan seyr etdik, mina təhlükəsinə görə yaxınlaşa bilmədik.

Qızmar isti olmasına baxmayaraq Dağ Tumas bulağının buz kimi soyuq olması, yaratdığı sərinlik insana ayrı bir zövq verirdi.

Bu torpaqları görməmiş olsam da, buranın bir parçası olduğumu buradan ayrılanda darıxdığımı hiss etdikdə anladım.

Bu səfər mənə bir şeyi daha dərinlənəndə anladım: Vətən təkcə coğrafi bir məkan deyil, vətən - xatirələr, dualar və ümiddir. Nənəm və babam bu torpaqları görə bilmədi, amma mən onların adından buraya gəldim, onların ruhu bizi izləyirmiş kimi gəzdim, dua etdim.

Sonda bir daha anladım: bu yerlər bizimdir və bizim olaraq da qalacaq. Biz bu torpaqlara yenedən həyat verəcəyik.

Bizə zəfər sevinci yaşadan, bu yolda canından keçən şəhidlərin ruhu qarşısında baş əyir, müzəffər ordumuza və Ali Baş Komandanımıza sonsuz minnətdarlığımızı bildiririk.

Qərənfil Albaliyeva,
BDU-nun filologiya
fakültəsinin 3-cü kurs tələbəsi

Azərbaycan alimləri Tatarıstanda keçirilən VIII Beynəlxalq Qızıl Orda Forumunda iştirak edəblər

9 - 11 iyun 2025-ci ildə Tatarıstan Respublikasının Bulqar və Kazan şəhərlərində Tatarıstan Respublikasının Elmlər Akademiyasının Ş.Mərcani adına Tarix İnstitutu, M.A.Usmenov adına Qızıl Orda və Tatar xanlarının Tədqiqatları Mərkəzi və Bolqar İslam Akademiyasının təşkilatçılığı ilə "PaxTatarica: srednekovye istochniki i istoricheskiy kontekst" (Tatarıstanın intibah dövrü: orta əsr mənbələri və tarixi kontekst) mövzusunda VIII Beynəlxalq Qızıl Orda Forumu keçirilmişdir.

100-dən artıq alim və mütəxəssislərin (Yaponiya, Çin, Fransa, Rusiya, Türkiyə, Kanada, Misir, Qırğızıstan, Qazaxıstan, Özbəkistan, İran, Marokko, Bolqariya, Belorusiya, Almaniya və b.) məruzə etdiyi Forumda Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin Numizmatika Fondunun baş mütəxəssisi, tarix üzrə fəlsəfə doktoru, AJB üzvü Aygün Məmmədova və AMEA Folklor İnstitutunun "Mifologiya" şöbəsinin aparıcı elmi işçisi, fil.ü.f.d., dosent, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, "Xudafərin" qəzetinin baş redaktoru Şakir Əlif oğlu Albaliyev iştirak edəblər.

T.ü.f.d. Aygün Məmmədova "Qızıl Orda və tatar xanlarının numizmatikası və epigrafiyası: yeni tapıntılar" adlı bölmədə "Монеты Джучидов как факт средневековых торговых связей Азербайджана" (Azərbaycanın orta əsrlərdə ticarət əlaqələrinin faktı: Cuçi sikkələri) mövzusunda rus dilində məruzə etmişdir.

Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin Numizmatika və Xüsusi Fondlarında qorunan numizmatik materiallar əsasında tərtib edilmiş elektron təqdimatla

müşayiət olunan məruzədə ilk dəfə olaraq Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində (Bakı, Salyan, Hacıqabul) aşkarlanmış Cuçi (Qızıl Orda xanları) sikkələri barədə ətraflı məlumat verilmişdir. Qızıl Orda xanlarının (Cani bəy, Berdibəy, Xı-

zırxan, Toxtamış, Şadibəy) hakimiyyəti dövründə Azərbaycanda (Bakı, Şamaxı, Bərdə, Bazar, Alagöz, Naxçıvan, Qarağac, Şabran, Mahmudabad, Şirvan) zərb edilmiş gülmüş və mis sikkələrin nominalı, üzərindəki yazılar, təsnifatı, daxili pul təsərrüfatındakı rolu, həmçinin XIV - XV əsrlərdə Azərbaycanın xarici (Rusiya, Türkiyə, Mərkəzi Asiya və d.) ticarət əlaqələri haqqında bəhs edən məruzəçi, tanınmış numizmatik alimlərin ona ünvanlandığı sualları cavablandırmış və maraqlı elmi müzakirələrə qatılmışdır.

Azərbaycanlı alimlər Forumun təşkilatçılarına və Bulqar İslam Akademiyasının kitabxanasına elmi nəşrlər hədiyyə etmiş, Bolqar Dövlət Tarix-Memarlıq Muzey-Qoruğunu və Tatarıstan Respublikasının Milli Muzeyini ziyarət etmişlər.

Beynəlxalq forumun məqalələri beynəlxalq indekslə (ISBN; DOI) təchiz edilərək elektron resursla yerləşdirilmiş (http://www.tataroved.ru/publicat/books/GH_Legacy6.pdf) və forum haqqında məlumatlar KİV-də işıqlandırılmışdır. Fotolarla xatirələrdə qalan Forum beynəlxalq elmi əməkdaşlığın genişlənməsinə səbəb olmuşdur.

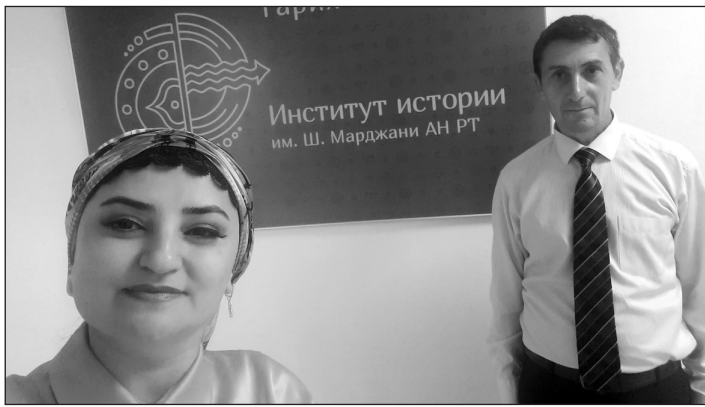

Şəhidlərimizin qəbirüstü abidələri götürüldü

Avqustun 17-də Dağtumas kənd qəbiristanlığında dəfn olunmuş 1-ci Qarabağ müharibəsi şəhidlərinin qəbirüstü abidələrinin açılışı oldu. Şəhid Vahid Əmrax oğlu Məmmədovun, şəhid Şərif Məhərrəm oğlu Şükürovun və şəhid Söhrab Əhməd oğlu Məmmədovun doğmalarının təşəbbüsü ilə onların mənfur düşmənlərimiz tərəfindən uçurulub-dağıdılmış məzarları yenidən bərpa olunmuş, qara mermərdən baş daşları, sinədaşları götürülmüşdür.

Şəhidlərin məzarları önünə gül-çiçək buketləri düzülmüş, ruhlarına fatihələr oxunmuşdur.

"Ulu Xudafərin"

“Milli yaddaş və mətbuat: şifahi sözdən ictimai konseptə”

AMEA-nın Folklor İnstitutunda 22 iyul - Milli Mətbuat Günü və Azərbaycan mətbuatının 150 illik yubileyinə həsr olunmuş “Milli yaddaş və mətbuat: şifahi sözdən ictimai konseptə” mövzusunda elmi sessiya keçirilib.

Tədbir Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Azərbaycan milli mətbuatının 150 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında” 2025-ci il 25 aprel tarixli Sərəncamına əsasən keçirilən silsilə tədbirlər çərçivəsində baş tutur.

Folklor İnstitutunun direktoru filologiya elmləri doktoru Hikmət Quliyev qeyd edib ki, görkəmli ziyalı Həsən bəy Zərdabinin təşəbbüsü ilə nəşr olunan “Əkinçi” qəzeti ilə milli mətbuat ənənəsinin əsası qoyulub. Xalqın ana dilində nəşr edilən bu qəzet ictimai şüurun formalaşmasında mühüm rol oynayıb, maarifçi ideyaların yayılmasına, milli təfəkkürün oyanışına təsir göstərmiş.

Alim qeyd edib ki, mətbuat milli yaddaşın formalaşmasında əsas vasitələrdən biri kimi çıxış etmiş, şifahi biliklərin ictimai tribunalarda ifadəsinə, yazılı şəkildə sabitləşməsinə və konseptual düşüncə modelinə çevrilməsinə şərait yaratmışdır. Mətbuat folklorun və şifahi mədəni irsin cəmiyyətə təqdimində xüsusi rol oynamış, ictimai refleksiya və simvollaşdırma funksiyasını yerinə yetirmişdir.

O, XIX əsrin ikinci yarısı və XX əsrin əvvəllərində fəaliyyət göstərmiş M.F.Axundzadə, N.Vəzirov, Ə.Haqqverdiyev, C.Məmmədquluzadə kimi ziyalıların həm publisistik, həm də bədii fəaliyyəti ilə milli identikliyin formalaşmasına töhfə verdiklərini diqqətə çatdırıb. “Molla Nəsrəddin” və “Füyuzat” jurnalları isə fərqli estetik-ideoloji mövqelərdən çıxış etsələr də, ortaq məqsəd olan milli düşüncənin təşkilində eyni dərəcədə əhəmiyyətli olub.

Alim, həmçinin hazırkı çağda rəqəmsal transformasiyalar və informasiya cəmiyyəti şəraitində medianın funksiyası barədə danışaraq qeyd edib ki, bu gün media yalnız məlumat ötürən vasitə deyil, eyni zamanda aktiv yaddaş daşıyıcısı və sosial diskurs platformasıdır. Ənənəvi media ilə müqayisə

sədə, rəqəmsal mühitdə informasiya interaktiv sosial platformalar üzərindən təqdim olunur. Bu, ictimai iştirakçılığı artırmaqla yanaşı, sosial qruplar arasında folklorik yaradıcılıq formalarının meydana çıxmasına şərait yaradır. Alim qeyd edib ki, bir zamanlar radio və televiziya vasitəsilə passiv auditoriyaya çatdırılan məzmun bu gün sosial media üzərindən blogger, influencer, fenomen kimi fərdi subyektlərin iştirakı ilə ictimai tribuna formasında təqdim olunur. Bu isə xalq biliyinin yeni şərait və formatlarda ifadəsinə təmin edən müasir folklor mühitlərinin meydana gəlməsinə zəmin yaradır.

Çıxışının sonunda elmi sessiya çərçivəsində dinlənəcək məruzələrə nəzər yetirən H.Quliyev bildirib ki, bu məruzələrdə daha çox folklor kontekstinə yer verilib, folklorun milli mətbuatda öz əksini necə tapması, milli mətbuatın folklorun yaşıdılması üçün hansı işləri görməsi məsələləri araşdırılıb.

“Maarifçilik ideyalarının yayılmasında bölgə mətbuatının rolu” mövzusunda məruzə edən Mifologiya şöbəsinin aparıcı elmi işçisi dosent Şakir Albalyev bildirib ki, hələ sovet dövründə Bakıda və Bakıtrafı rayonları istisna olmaqla digər rayonlarda icra hakimiyyətinin orqanı kimi ictimai-siyasi məzmunlu qəzetlər fəaliyyət göstərirdi. Həmin qəzetlər rayon əhalisi üçün əlçatan olduğuna, materiallar müxtəlif sahələri əhatə etdiyinə görə oxucularda onlara qarşı maraq çox güclü idi. İnsanlar bölgə qəzetinin səhifələrində ayrı-ayrı mövzularda yazılarla tanış olurdular. Belə ki, qəzetdə gedən yazılara oxucular münasibət bildirə bilir, yeri gəldikdə isə fəal müxbir yazıları yazmaqla publisistik ruhlu yaradıcılığa cəlb olunurdular. Eyni zamanda, ədəbi və bədii yaradıcılığı olanlar bu qəzetdə qələmlərini sınaqdan keçirir, püxtələşir və gələcəkdə həтта respublika və dünya miqyasına çıxışa bilirdilər.

“Bölgə mətbuatı yerlərdə əhalinin maariflənməsi işinə müstəsna xidmətlər göstərən mətbu orqan kimi tanınır, sevilir, təqdir olunur. Mən çox fərah hissi keçirirəm ki, 1932-ci ildən nəşr olunan “Xudafərin” qəzetinin fəaliyyətinin 25 ili mənim payıma düşür. Bundan sonra da ədəbi-bədii və publisistik fəaliyyətimlə 150 illik şərəfli tarixi ənənələri olan Azərbaycan mətbuatına öz töhfələrimi verəcəyəm”, - deyər alim çıxışını yekunlaşdırıb.

İnstitutun Dədə Qorqud şöbəsinin aparıcı elmi işçisi filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Xəlilə Məmmədova “Milli oyanış dövrü mətbuatında folklor baxış: “Əkinçi” qəzetinin mövqeyi” mövzusunda, Qərbi Azərbaycan folkloru şöbəsinin aparıcı elmi işçisi dosent Tacir Səmininin “Vedibasar” qəzetində Qərbi Azərbaycan folkloru” mövzusunda, Mifologiya şöbəsinin aparıcı elmi işçisi dosent Elçin Qaliboğlu “Mətbuatda folklor: təqdimatı, istifadə üsulları və funksiyaları” mövzusunda məruzələri dinlənilib.

Elmi sessiya mövzu ətrafında müzakirələr və çıxışlarla davam edib.

Hər görüş bir xatirə

Orta məktəb illəri və bizə dərs keçən müəllimlərimiz insan yaddaşında silinməz və xoş xatirələr buraxırlar. Oxuduğumuz Dağ Tumas (Künbəz) kənd səkkizillik məktəbində bizə tarix-coğrafiya dərsi keçmiş Nəzərxan Haqqverdiyevlə və onun həyat yoldaşı, o vaxtlar Cəfər Mərcanlıdan kəndimizə gəlmiş ingilis dili müəllimimiz Raya Hüseynova ilə görüşmək - əhvalaşmaq və keçmiş xatirələri bir daha qəlbində oymaq üçün qardaşım Nağı ilə onlara qonaq getdik. Sınıf yoldaşım Əhməd İbişoğlunun məşini ilə Sumqayıta getdik, bizi övladları Kənan müəllim qarşıladı. Müəllimlərimizlə görüşümüz bizi xəyalən uzaq keçmişə çəkib apardı. 3 saatadək çəkdi görüşümüz.

Söhbət ərzində Nəzərxan müəllim DağTumasdakı evlərinin ərazisindən qazıntı zamanı qədim pulların - sikkələrin, küplərin tapıldığını danışdı. Dedi ki, bir sikkənin bir üzündə taxtda oturmaşdu. Evə gələndən sonra numizmat alim olan həyat yoldaşım Aygün Məmmədovaya bunları danışdım. Dedi ki, pulların özünü görmədən tam müəyyənləşdirmək olmaz.

Ancaq söylənilən təsvirdən belə təxmin etmək olar ki, həmin sikkələr eradan əvvəl 3-cü yüzilliyə aid Azərbaycan Albaniyası dövlətinin gümüş sikkələri, yəni ilk Azərbaycan pulları ola bilər.

Nəzərxan müəllim və Raya müəllimə ilə keçən maraqlı söhbətlərimiz bizi uşaqlıq illərimizə apardı. 5-ci sinifdə oxuyurdum. Nəzərxan müəllim məktəbimizin direktoru idi. Dərs ilinin sonunda kitablarımızı məktəbə təhvil verir, növbəti dərs ilinin başlanğıcında yeni dərs mövsümünə aid kitablarımızı alırdıq. Mən kitablarımı təhvil verərək Nəzərxan müəllimin diqqətini mənim kitablarımın qəttəzə olduğu çəkdi. Maraqla kitablarımıza baxıb dedi ki, elə bil heç kitabların qatı açılmayıb. Necə götürmüşsənsə, eləcə də təmtəzə qalıb. Oxumayan şagird olsaydın, deyərdim ki, heç kitabları açıb baxmayıbsan. Həm yaxşı oxuyasan, həm də kitabları belə səliqəli, təmiz saxlayan. Əh-

sən sənə deyib mənim kitablarımı ayırıb məktəbin bir guşəsində saxladı. Məktəblilərə və valideynlərə kitabı belə təmiz saxlayarlar deyib, hər il o kitabları nümunə kimi və nümunəvi şagirdin saxladığı təmiz və səliqəli kitablar kimi nümayiş etdirirdi.

Bizim məktəbimizə şahmat oyunlarını da Nəzərxan müəllim gətirmişdi. Hətta məktəbimizdə şahmat yarışları da təşkil etdirmişdi. Həmin yarışın qalibləri sırasında ilk üçlükdə mən də var idim və buna görə mənə kitab da bağışlanılmışdı məktəb rəhbərliyi tərəfindən. Bundan başqa, ayrı-ayrı bilik yarışlarında da mənə kitablar hədiyyə edilmişdi.

Beləcə, uşaqlıq dünyamın ən əziz insanları olan müəllimlərimizlə - Nəzərxan müəllim, həyat yoldaşı Raya müəllimə, övladları ali təhsilli Kənan qardaşımız ilə həzin duyğulu xatirələrimizi bölüşdük.

Şakir ƏLİFOĞLU

Deyimlərin izi ilə...

1. “Quş südü” ifadəsi məcazi deyimdir. Ancaq belə dəyərlər ki, sərcəni də sıqallasan, yəni mehlə-məhəbbətlə oxşasan, sərcələr də südə gələr (yəni süd verər). Bu, mehribanlığın olmasının xeyir-bərəkət gətirməsi ilə bağlı metaforik deyimdir. Filan yerdə “quş südü də desən var” ifadəsi də var-dövlətin çoxlu-bərəkətli olmasına rəğmən işlənir.

2. “Başıma dəfə-daraq açma” ifadəsi eşitdiyimə görə, “başıma həvə-daraq açma” şəklində də işlənir. Birincidə işlənən “dəfə” sözü İran Azərbaycanında, Təbrizdə “kirdid” ifadəsidir ki, xalçaçılıqda dəzgah adıdır. İkincidə “dəfə” əvəzinə işlənən “həvə” sözü də xalçaçılıqda işlənən alət-dəzgah adıdır. Həvə - kirdid ifadəsi dilimizdə adətən qoşa işlənir və eyni zamanda hər ikisi xalçaçılıqda istifadə olunur. Bu baxımdan da onların bir-birləri ilə paralel olaraq eyni ifadə qəlibində işlənib, bir-biri ilə əvəzlənməsi təbii. “Başıma dəfə-daraq (yaxud “həvə-daraq”) açma” deyimini “başıma oyun (iş) açma” mənasına gəlir. Belə ki, həvə - kirdid (dəfə) və darraq (yun darəği) xalçaçılıq üçün zəruri olan əmək aləti avadanlıqlardır. Yun darəmaqdan (yun darəğində) başlayıb gəbə-xalça toxumaqla başa çatıb bu uzun və ağır işdə bu alətlərdən istifadə olunur. Deməli, “başıma iş açma” mənasında deyilən yuxarıdakı deyimlər xalçaçılıq kimi uzun proses tələb edən gərgin bir işə bənzədilən “oyunu” - işi başıma gətirmə deməkdir.

3. Aşıq Mikayıl Azaflı haqlı olaraq deyirdi ki:

Hər doğulan oğul olmaz,
Doğan ana ana gerek.

Ana südü körpənin sağlam fiziki inkişafı üçün əvəzolunmaz qidadır. Ancaq ana südü eyni zamanda körpə üçün sağlam mənəvi-ruhi qidadır. Belə bir atalar məsələmiz var ki, “Əkdini it olsun, əmdiyi süd olsun”. Bu ifadə müsbət mənada işlətdiyimiz “köpək oğlu” ifadəsində özünün parlaq reallığını tapır. Yəni “insana bütün pis xasiyyətlər süddən (yəni anadan) keçir” deyimimiz də yuxarıdakı fikirlərin üstünə işıq salır. Bu, o deməkdir ki, xalq müdrikliyi ana südünün körpə üçün fiziki baxımdan da, mənəvi-ruhi baxımdan da əsas qida olduğunu təsdiqləyir. Bütün bunları diqqətə çəkməkdə məqsədim odur ki, ailədə övladlarının tərbiyəsi məsələsi valideyn tərbiyəsinə bağlıdır. Bu məsələdə atanın göstərdiyi yol, ədəb-ərkanla yanaşı ana öyüdü, ana tərbiyəsi də övladların layiqli vətəndaş kimi böyüyüb yetişməsində müstəsna əhəmiyyətə malikdir. Yuxarıda misal gətirdiyim “Hər doğulan oğul olmaz” misrasında işlənən “oğul” sözü hərfi mənada oğuldan, yəni oğlan uşağından söhbət açmır, ona görə də növbəti misrada aşıq oğulu doğan-dünyaya gətirən ananın həqiqətən də ana olmasının - övladına layiqli oğulluq tərbiyəsi aşılaya bilən ana olmasının gərəkliliyini - vacibliyini söyləyir. Yəni ola bilər ki, ana cismən oğul (oğlan) övladı dünyaya gətirsin, ancaq doğulan oğulun həqiqətən də oğul (vətən oğlu) kimi tərbiyə alıb

böyüməsi üçün ülvə dəyərlərin daşıyıcısı olan əsl ana tərbiyəsi almalıdır.

4. Babam toxuyub culfə - bədən, Heç mən onu geyməmişəm.

Bu tapmacanın cavabı hörümçək torudur. Yəni hörümçək toru sanki culfəçinin toxuduğu culfə parçadan olan geyimə bənzədilib. Ancaq məlumdur ki, hörümçək torunu palat kimi geymək olmaz. Bir məsələmiz də var ki, “Atıcı culfadan qalmaq, bir-birindən haqq almaz”:Culfə(çılıq) sənəti çoxdan unudulub gedib və belə də, çoxumuz culfanın, eləcə də culfəçiliğin nə olduğunu xəbərsizlik. Deməli, əvvəllər əl üsulu ilə parça toxuyanda iki nəfər bu prosesdə eyni zamanda iştirak edərmiş. Bu toxuyuculardan biri əvvəlcə ipləri yerə - müəyyən olunmuş bir yerə atırmış, yəni yerə səirmiş, ona görə də həmin toxucuya el arasında “atıcı” deyirmişlər. Atıcı toxunulması ipləri yerə atdığıca (döşədikcə), ikinci işçi - toxucu da müvafiq olaraq həmin iplərin üstündən (çox güman ki köndələninə şəklidə) parçanın toxunulmasının başa gəlməsi üçün növbəti ipləri səirmiş. Bax bu ikinci işçi - toxuyucu isə culfə adlanırdı. Deməli, bu iki işçi (atıcı və culfə) eyni bir işə (toxuma işinə) xidmət etdiklərindən, onlar bir-birlərindən haqq istəməzlər - zəhmət haqqı almazlar. Atıcının culfadan (geri) qalmamağı isə o mənaya gəlir ki, bunlar ikisi də dayanmadan işləməlidirlər ki, toxuma prosesi baş tutsun. Yoxsa atıcı ipləri atdığıca culfə o iplərin üstünü gətirməyə, ikinci ip qatlarını onun üstünə atmaya, toxuma sənəti baş tutmaz.

(Ardı səh. 8-də)

